

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
CELJE

Oddelek za kmetijsko svetovanje

Trnoveljska cesta 1
3000 Celje

Tel.: 03 7101788

E-pošta: vesna.kunst@ce.kgzs.si

KMETIJSKA
SVETOVALNA
SLUŽBA
SLOVENIJE

Celje, 26.11.2021

ZLATA TRSNA RUMENICA V SLOVENSKIH VINOGRADIH

Slovenski vinogradi so ogroženi od zlate trsne rumenice. Zlata trsna rumenica predstavlja veliko grožnjo tudi, ker se je močno povečala populacija ameriškega škržatka, ki je njen prenašalec. Širjenje te bolezni v vinogradih ima lahko velik gospodarski vpliv v daljšem časovnem obdobju. Največji problem predstavlja dejstvo, da bolezni ni mogoče zdraviti, ampak lahko le preprečujemo njen pojav in širjenje.

Kako prepoznati trte okužene z rumenicami?

Bolezniški znaki vseh rumenic so si zelo podobni. Osnovni znak je rumenenje oziroma rdečenje listja okuženih trsov, ki lahko zajame cel trs, lahko pa tudi samo posamezne rozge. Listni robovi se vihajo navznoter, listi so togi in krhki. V času odpadanja listja se listna ploskev loči od pecelja tako, da pecelj še dolgo ostane na rozgi.

Slika 1 in 2: bolezenski znaki na belih in rdečih sortah (<https://www.ivr.si>)

Poganjki slabo olesenevajo, ostanejo mehki, rozge pogosto počrnijo in odmrejo. Spomladi poganjki pozneje in neenakomerno odganjajo. Kabrniki na okuženih trtah se slabše oplodijo, se osipajo in odmirajo. Jagode venejo in pozneje se lahko posušijo celotni grozdi. Izraženost bolezenskih znamenj je odvisna od sorte, časa v rastni dobi in tudi od časa, ki je minil po okužbi. Med sortami velja za najbolj občutljivo sorta 'Chardonnay', prav tako občutljive so še 'Modri pinot', 'Cabernet sauvignon', 'Sivi pinot', 'Beli muškat'. Manj občutljivi pa sta 'Merlot' in 'Sauvignon'.

Različnih rumenic med seboj samo na podlagi vizualnih bolezenskih znakov ne moremo ločiti. Potrebno je opraviti laboratorijsko testiranje okuženih trt, da se ugotovi katera od fitoplazem je prisotna.

Gostiteljske rastline zlate trsne rumenice

Pomemben faktor pri širjenju bolezni so gostiteljske rastline, na katerih pa se bolezenska znamenja po navadi ne izrazijo. Prisotnost zlate trsne rumenice so potrdili pri navadnem srobotu, navadni jelši, črni jelši in velikem pajesenu. Zelo velikega pomena pri preprečevanju širjenja bolezni je zatiranje gostiteljskih rastlin v okolici vinogradov.

Slika 3: bolezenski znaki na srobotu (<https://www.gov.si>)

Povzročitelj in vektorji prenašanja

Povzročitelj zlate trsne rumenice je fitoplazma. To je enoceličen organizem, ki je podoben bakterijam, le da se bolje prilagodi tkivu v katerem živi. Najpogosteje se nahaja v prevodnem tkivu, kjer se s sokovi pretaka iz korenin v listje in obratno.

Najpomembnejši vektorji prenašanja so žuželke in pršice. Glavni žuželčji prenašalec zlate trsne rumenice je ameriški škržatek, ki se hrani z rastlinskim sokom trte in tako prenaša fitoplazme. Prezimi v stadiju jajčeca. Ličinke se izlegajo od druge polovice maja pa vse do začetka julija. Odrasle škržatke najdemo v vinogradih od sredine julija pa vse do sredine oktobra.

Slika 4: odrasel ameriški škržatek

Vse fitoplazme prenašamo tudi pri vegetativnem razmnoževanju. Za večino tipov rumenic pa velja, da niso mehanično prenosljive z orodji.

Ukrepi za omejevanje razširjanja trsnih rumenic

Z intenzivnim monitoringom in laboratorijskim testiranjem rastlinskega materiala se odkriva nova žarišča zlate trsne rumenice. Ključnega pomena je odstranjevanje okuženih trt v žariščih okužbe. V vinogradih in trsnicah je pomembno, da se ugotavlja velikost populacij odraslih ameriških škržatkov. Lovimo jih na lepljive rumene plošče zlasti v juliju in avgustu. Prag škodljivosti je 4 škržatki na ploščo na teden. Zatiranje je obvezno na celotnem razmejenem območju zlate trsne rumenice. Ličinke in nimfe so bolj občutljive kot odrasli osebki, zato jih je lažje zatreti in se škropljenje z insekticidi opravlja takoj po zaključenem cvetenju trte. Natančne roke zatiranja za posamezne vinorodne okoliše napove opazovalno napovedovalna služba za varstvo rastlin, ki spremlja razvojne faze trte in ameriškega škržatka.

Slika 5: Lepljive plošče za ugotavljanje pojava škržatkov (TN za izvajanje ukrepa vinogradništvo)

Pomembno je tudi povečati kakovost razmnoževalnega materiala. Seveda je velikega pomena, da se cepljenke za napravo nasada kupujejo pri certificiranih in preverjenih trsničarjih.

Pripravila :

Vesna Kunst, mag. inž. hort.,
svetovalka specialistka II (za področje varstva rastlin)